

MĒNEŠA MAKSĀJUMU BILANCES (PAMATRĀDĪTĀJU) SAGATAVOŠANAS PRINCIPI

Maksājumu bilance ir statistikas pārskats par ekonomiskajiem darījumiem starp vienas valsts rezidentiem un pārējo pasauli (nerezidentiem) noteiktā periodā (mēnesī, ceturksnī, gadā).

Latvijas maksājumu bilance veidota atbilstoši Starptautiskā Valūtas fonda "Maksājumu bilances rokasgrāmatas" piektā izdevuma un Eiropas Centrālās bankas prasībām.

Valsts maksājumu bilance ietver tekošo kontu, kapitāla un finanšu kontu un statistisko novirzi. Tekošais konts rāda noteiktā periodā veikto preču un pakalpojumu eksportu un importu, ienākumus un izdevumus (darba samaksu, dividendes, procentus) un kārtējos pārvedumus, kas nav paredzēti ieguldījumiem. Kapitāla un finanšu konts atspoguļo veiktos kapitāla pārvedumus, kas paredzēti ieguldījumiem, kā arī ārējo ieguldījumu un parādu pārmaiņas noteiktā periodā un rezerves aktīvu pieaugumu vai samazinājumu.

Latvijas Banka sagatavo un publicē maksājumu bilanci, sākot ar informāciju par 2000. gadu, kad tā no Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes pārņēma atbildību par ceturkšņa un gada maksājumu bilances sagatavošanu un pub-

licēšanu. Sākot ar 2001. gadu, Latvijas Banka publicē arī mēneša maksājumu bilanci (pamatrādītājus).

Mēneša maksājumu bilances (pamatrādītāju) sagatavošanas mērķis ir operatīvi sniegt informāciju par ekonomiskajiem darījumiem ar ārvalstīm, nodrošinot makroekonomisko procesu savlaicīgu analīzi.

Lai rastu iespēju sagatavot mēneša maksājumu bilanci (pamatrādītājus), Latvijas Banka apstiprinājusi "Informācijas par nebanku ārējiem maksājumiem sagatavošanas noteikumus", saskaņā ar kuriem Latvijas bankas četras reizes mēnesī Latvijas Bankai iesniedz pārskatus par nebanku (rezidentu) ārējiem maksājumiem, bet nebankas (rezidenti) reizi mēnesī Latvijas Bankai iesniedz paziņojumus par iekšzemes bankās ienākošajiem un ārvalstu bankās veiktajiem ārējiem maksājumiem.

Sagatavojot mēneša maksājumu bilanci (pamatrādītājus), papildus datiem par nebanku (rezidentu) ārējiem maksājumiem tiek izmantota Latvijas Bankas apkopotā informācija par kredītiestāžu ārējiem aktīviem un pasīviem, Latvijas

Bankas dati par ārējām rezervēm, Valsts kases apkopotie dati par valdības ārējo parādu un ārvalstu finanšu palīdzību, kā arī informācija no uzņēmumiem, kuri nodarbojas ar starpniecību darba līgumu slēgšanā starp fiziskajām personām (rezidentiem) un darba devēju (nerezidentu) darbam ārvalstīs, un citi avoti.

Mēneša maksājumu bilance (pamatrādītāji) tiek sagatavota 30 darbadienu laikā pēc pārskata mēneša beigām. Mēneša maksājumu bilances pamatrādītāji tiek precizēti, sagatavojot ceturkšņa maksājumu bilanci, kad pieejams plašāks informācijas avotu klāsts, t.sk. veidlapas Nr. 1-MB "Ārējo ieguldījumu ceturkšņa pārskats" un veidlapas Nr. 3-MB "Transporta un starpniecības pakalpojumu ceturkšņa pārskats" dati, kā arī Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes apkopotie ārējās tirdzniecības statistikas un Latvijas Republikas robežu šķērsojušo personu apsekojuma dati.

Dažkārt sakarā ar datu elektroniskās apstrādes tehnoloģijas specifiku skaitļu noapaļošanas dēļ iespējamas nelielas atšķirības starp uzrādīto kopējo apjomu un saskaitāmo kopsummam.

Maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo janvārī bija 19.4 milj. latu. To galvenokārt noteica preču negatīvais saldo (43.2 milj. latu), preču importam pārsniedzot eksportu par 41.6%.

Pakalpojumu pozitīvais saldo bija 22.6 milj. latu un sedza 52.3% no preču negatīvā saldo. Pārvaldījumu pakalpojumu saldo un citu pakalpojumu saldo bija pozitīvs, bet ceļojumu pakalpojumu saldo bija negatīvs. Nerezidentiem sniegto pakalpojumu apjomā nozīmīgākie bija pārvaldījumu pakalpojumi (galvenokārt jūras un dzelzceļa transporta pakalpojumi). Pieaugot kravu pārvaldījumu apjomam, pārvaldījumu pozitīvais saldo sasniedza 26.3 milj. latu.

Ienākumu saldo bija negatīvs (1.3 milj. latu), jo nerezidentu Latvijā gūtie ienākumi pārsniedza Latvijas rezidentu ārvalstīs gūtos ienākumus. Nerezidenti ienākumus guva galvenokārt no tiešajām investīcijām (8.6 milj. latu; galvenokārt reinvestētā peļņa), kā arī no citiem ieguldījumiem Latvijā. Rezidentu ienākumi pārsvarā bija banku ienākumi no portfeļieguldījumiem un citiem ieguldījumiem.

Kārtējo pārvedumu saldo bija pozitīvs (2.6 milj. latu) un sedza 6.0% no preču negatīvā saldo.

Kapitāla un finanšu konta pozitīvais saldo bija 31.5 milj. latu un sedza tekošā konta negatīvo saldo.

Tiešo investīciju pozitīvais saldo bija 19.0 milj. latu un sedza 97.9% no tekošā konta negatīvā saldo. Nerezidenti Latvijas uzņēmumos tiešo investīciju veidā ieguldīja 19.2 milj. latu (galvenokārt ieguldījumi uzņēmumu pašu kapitālā).

Portfeļieguldījumu pozitīvais saldo bija 20.0 milj. latu (t.sk. nerezidentu ieguldījumi Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīros – 17.2 milj. latu). Savukārt Latvijas rezidenti neredz samazināja portfeļieguldījumus ārvalstīs. Latvijas bankas ievērojami samazināja ieguldījumus ārvalstu obligācijās un parādzīmēs, vienlaikus palielinot ieguldījumus līdzdalību apstiprinošos vērtspapīros un naudas tirgus instrumentos.

Nerezidentu citi ieguldījumi Latvijā sasniedza 40.7 milj. latu, bet rezidentu citi ieguldījumi ārvalstīs – 72.2 milj. latu, tādējādi citu ieguldījumu saldo bija negatīvs. Pārmaiņas skāra galvenokārt banku sektoru. Latvijas bankas piesaistīja ārvalstu noguldījumus 88.7 milj. latu apjomā un atmaksāja ārējos īstermiņa aizņēmumus 19.3 milj. latu apjomā, turklāt samazinājās banku citi pasīvi. Piesaistītos īstermiņa līdzekļus bankas ieguldīja naudā un noguldījumos ārvalstu kredītiestādēs (168.7 milj. latu), vienlaikus samazinot ārējo kredītportfeli par 95.0 milj. latu (galvenokārt īstermiņa aizdevumi).

Latvijas Bankai janvāra sākumā veicot intervences valūtas tirgū un valūtas mijmaiņas darījumu rezultātā rezerves aktīvi samazinājās par 22.4 milj. latu.

MĒNEŠA MAKSĀJUMU BILANCE (PAMATRĀDĪTĀJI)

(milj. latu)

	Tekošais konts					Kapitāla konts	Finanšu konts					Novirze
	Preces	Pakalpojumi	Ienākumi	Kārtējie pārvedumi	Tiešās investīcijas		Portfeļieguldījumi	Citi ieguldījumi	Rezerves aktīvi			
2001												
I	-19.4	-43.2	22.6	-1.3	2.6	1.5	30.0	19.0	20.0	-31.5	22.4	-12.1

TEKOŠAIS KONTS UN KAPITĀLA KONTS

(milj. latu)

	Tekošais konts										Kapitāla konts	
	Preces		Pakalpojumi		Ienākumi		Kārtējie pārvedumi		Kredīts	Debets		
	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets				
2001												
I	188.1	207.5	103.9	147.1	63.9	41.3	12.9	14.2	7.4	4.8	2.7	1.2

FINANŠU KONTS. TIEŠĀS INVESTĪCIJAS UN PORTFEĻIEGULDĪJUMI

(milj. latu)

	Tiešās investīcijas		Portfeļieguldījumi											
	Ārvalstīs Latvijā		Līdzdalību apstiprinošie vērtspapīri				Parāda vērtspapīri							
			Aktīvi		Pasīvi		Aktīvi			Pasīvi				
							Obligācijas un parādzīmes	Naudas tirgus instrumenti	Atvasinātie finanšu instrumenti		Obligācijas un parādzīmes	Naudas tirgus instrumenti	Atvasinātie finanšu instrumenti	
2001														
I	-0.2	19.2	2.9	17.1	8.0	-0.1	-5.0	-21.3	16.3	0	17.2	17.2	0	0

FINANŠU KONTS. CITI IEGULDĪJUMI

(milj. latu)

	Citi ieguldījumi									
	Aktīvi		Monetārās iestādes		Valdība		Bankas		Citi sektori	
			Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi
2001										
I	-72.2	40.7	0.4	-5.8	0.2	0.4	-69.5	45.3	-3.3	0.7

Latvijas maksājumu bilances pamatrādītāji visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).